

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік, 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: На рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

Передплату приймають: 1) у Києві, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) що-дня в 10 до 5 годин дня, 2) в книгарні журналу „Кіевская Старина“ (Везаківська ул., ч. 14).

Передплачувати можна тільки з 1-го дня кожного місяця.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Од редакції: Читаючи напу газету, треба вимовляти е—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статі; більш статі, до друку негодні, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу зникають.

Умови друкування оповісток: За рядок попередю тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп. За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458.

Просимо не спізнюватися з відновленням передплати на другу чверть року з 1 квітня. Головна контора.

Головна контора оповіщає, що з 1 квітня (апр.) д. Компанієць

Перестав завідувати продажом на роздріб „Громадської Думки“.

Всіх агентів, котрі надалі хотять одбірати газету, просимо звертатись за відомостями і з замовленнями по адресі: Київ, Хрещатик, 52, відділ контори газети „НАША ЖИЗНЬ“.

Вийшла друга книга журналу „Нова Громада.“

Зміст її: Грінченко Б. Двоє рідних. Григоренко Г. „Ессе homo“. Оповідання. Грінченко Б. Шевченків „Кобзарь“ на селі Коцюбинській М. Сміх. Оповідання. Гейнріх Гейне. Україна Л. Маврецький король. З Гейне. Грінченко Б. Цивільне море. З Гейне. Миронець В. Чого нам сумно згадувати про Шевченка? Загірня М. Два гори. Оповідання. Сивенький В. Сенатор. З Веранже. Пернерсторфер Е. Національна та інтернаціональна ідеї. З додатком Б. Грінченка. Липа І. Вона не вірає. Д. Д. Микола Стороженко. В-й П. Свято у Львові. Матушевський Ф. З російського життя. Ярошевський Б. За кордоном. Бібліографія І. „Оповідання“ Л. Яновської. „Народно-соціалістичне начало в господарстві і в політиці“ при виборках депутатів в представительний уряд. А. Русова. „На громадській роботі“ (про П. Кулиша) Д. Дорошенка. „Як відкрито новий світ“ Д. Дорошенка. „Ізъ воспоминаній прошлаго“ Л. Пантелєва. П. Українська преса. III. Що в по журналах.

Третя книга має вийти цими днями.

ний день насамперед бідняка, а через це найсправедливіше буде касові капітали вживати на користь біднякам. В Пруссії, наприклад, капітали ці віддають у позичку бідним людям за малий процент і, дякуючи цьому, багато бідняків вирятуються від місцевих і селянських глитаїв. Потім, капітали віддають у позичку селянам, що б вони мали змогу справити кращий струмент, висушувати болота, купувати землю, ліс, розводити добру скотину і т. инш. Нарешті, касові капітали вживаються і для того, щоб забезпечити себе через страхівку, якби лучилась яка пригода чи нещастя. Діло забезпечення—діло дуже важке і корисне. Коли обережний чоловік складає грошу, в протязі життя свого, хоч би і в ошадних касах певний капітал, то очевидно, що він сам, або, після смерті його сем'я, одержить стільки грошей, скільки витинге скласти, та ще певну суму процентів на цей капітал. Але складання грошей про чорний день рідко хоча й добра, та вона все ж не забезпечує цілком чоловіка від ріжних непевних випадків, наприклад, смерті, хвороби, страти господарства, посади, роботи і инш. При всіх таких випадках чоловік візьме те, що склав, й тяжких злиднів, ті, що мають капітали, почали складати товариства забезпечення (страхованія). Такі товариства мають, звичайно, великі капітали, що дають їм можливість забезпечити себе від втрат. Товариство забезпечення робить договір з тим, хто до нього звертається, що воно забезпечить чоловікові певний капітал, який буде виплачено через кілька літ, або йому самому, або його сем'ї, як що він помре раніше. З другого боку той, хто хоче мати забезпечення, бере на себе обов'язок виплачувати товариству що року, або в инший строк, певну суму грошей. Тут так само, як в ошадних касах, людина певними невеличкими сумами складає собі капітал, але ріжниця та, що хоч би він і раніше помер, ніж витинге скласти увесь капітал, товариство виплачує уся умовлену суму. Це так зване забезпечення (страхованіє) капітала на смерть.

Прймається передплата на політичну, економічну і літературну газету „ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ і літературно-науковий місячник „НОВА ГРОМАДА“.

Передплачувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по цих місцях:

У Києві: 1) в книгарні „Кіевской Старини“, Везаківська ул., ч. 14. 2) У відділі контори „Наша Жизнь“, Хрещатик, 52.

У Ніжині в книгарні п-лі Чекармарової.

У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Просимо передплатників, коли вони міняють адресу або поновляють передплату, прислати друковану адресу або показувати номер бандеролі, за яким висилалася газета. Головна контора.

КУСТАРНА ВИСТАВКА
у музеї (проти Царського саду) що-дня від 10 до 4 години.
Вход для всіх 15 коп. к 37—31 113

Открыта подписка на большую ежедневную политическую и литературную газету „РЪЧЬ“

(измѣненное название первоначально объявленнаго — „Время“)

выходящую съ 23 Февраля с. г. въ С.-Петербургѣ при ближайшемъ участіи **П. К. Жюлюкова и Ж. В. Тессера.**

Въ составѣ постоянныхъ сотрудниковъ вошли: Князь П. М. Артугинскій-Долгорукой, А. Я. Безинскій, В. Я. Богучарскій, О. Е. Бужалскій, А. Вергежскій, проф. В. И. Вернадскій, М. М. Винаверъ, Е. А. Ганейзеръ, М. И. Ганфмаъ, проф. В. М. Гессенъ, П. А. Голубевъ, пров. И. М. Гресьъ, проф. Э. Д. Гриммъ, Л. Я. Гуревичъ, проф. В. Э. Денъ, кн. Пав. Д. Долгоруковъ, кн. Пет. Д. Долгоруковъ, проф. М. А. Дьяконовъ, доц. В. Б. Ельшевичъ, Г. Б. Толстус, А. И. Каминка, проф. Н. И. Карѣевъ, А. А. Кауфманъ, пр.-доц. Ф. Ф. Кокоскинъ, А. М. Колоубкинъ, пр.-доц. С. А. Котляревскій, А. А. Леонтиновъ, проф. А. Е. Крымскій, пр.-доц. Н. И. Лазаревскій, А. А. Леонтиновъ, проф. А. В. Ливичъ, проф. И. В. Лучицкій, В. А. Махлаковъ, А. Н. Макушевъ, В. Н. Мандельштамъ, проф. А. А. Машуковъ, проф. С. А. Мусимовъ, М. Д. Набоковъ, проф. В. М. Нечаевъ, А. И. Никольскій, ромпчевъ, В. Д. Набоковъ, проф. В. М. Нечаевъ, А. И. Никольскій, (анонимъ изъ „Освобожденія“), проф. П. И. Новгородцевъ, акад. С. Ф. Ольденбургъ, Ф. Ф. Ольденбургъ, Л. Ф. Пантелєвъ, А. Б. Петрищевъ, проф. Л. Г. Петражицкій, И. И. Петрункевичъ, К. М. Пономаревъ, И. И. Поповъ, Д. Д. Протопоповъ, А. С. Пругавинъ, Ф. И. Родичевъ, В. А. Розенбергъ, П. Б. Струве, (бывшій редакторъ „Освобожденія“), А. С. Фейгельсонъ, С. Л. Франкъ, доц. М. И. Фридманъ, доц. А. А. Чупровъ, акад. А. А. Шахматовъ, кн. Д. И. Шаховскій, проф. Г. Ф. Шершеневичъ, Ширияевъ, И. В. Шкловскій, (Діонео), Г. Н. Штильманъ, В. Е. Якушкинъ.

Подписная цѣна въ С.-Петербургѣ и другихъ городахъ Россіи: на годъ—12 р., на 11 мѣс.—11 р., на 10 мѣс.—9 10 р., на 9 мѣс.—9 р., на 8 мѣс.—8 р., 20 к., на 7 мѣс.—7 р. 35 к., на 6 мѣс.—6 р. 45 к., на 5 мѣс.—5 р. 50 к., на 4 мѣс.—4 р. 50 к., на 3 мѣс.—3 р. 45 к., на 2 мѣс.—2 р. 35 к., на 1 мѣс.—1 р. 20 к.

За границу: На годъ—20 р., на 6 мѣс.—11 р., на 3 мѣс.—6 р., на 1 мѣс.—2 руб.

Отдѣльные номера по 5 копѣекъ.

Цѣна объявленій за мѣсто, занимаемое строкою лѣтита: впереди текста—50 к., позади текста—25 к. По объявленіямъ съ предложеніемъ и спросомъ труда дѣлаются скидки въ размѣрѣ 50%. За объявленія въ видѣ вкладныхъ приложеній къ газетѣ, въ томъ до 1 лота экзemplяръ, взимается съ 1000 шт. 10 р. за каждый слѣдующій лотъ—по 5 р.

Редакция: СПб. ул. Жуковскаго, 21. Телеф. № 728. Адресъ для телеграммъ: СПб. „РЪЧЬ“.

Главная контора и экспедиція: СПб., Кирочная 24. Телеф. № 33-88. Адресъ для телегр.: СПб., „РЪЧЬ“.

Городская контора: Невскій пр., 30, д. Учетн. Банка. Телеф. № 787.

Издатель Ю. В. Бакъ. Редакторъ О. Е. Вужанскій.

Київ, 29-го березня 1906 року.

Вибори послів Цими днями геть по всій до думи. Росії скінчилися вибори уповажнених од селян, дрібноземельних власників і робочих та виборних по великих городах. З позавчорашнього дня почали виходити телеграми про вибори послів до самій державної думи. Вибори послів відбулися в 28 губерніях ступінь виборів, коли обирали уповажнених та виборних, дуже трудно було збагнути, на чий саме сторону йде перевага, чи на бік правих партій: монархічних, правового порядку, спілки 17 октябрі, чи на бік партій конституційних демократів (народних свободи). Сталося це ось чому. Там, де кожна партія має право агітувати, тоб-то прилюдно, на зборах, у відозвах, по газетах то що виголощувати про те, чого вона хоче, де кожна партія може організуватися, приєднати собі людей, гуртувати їх для спільної роботи, там кожний тямучий і щирий громадянин може собі добре втямити, чого треба йому, чи тому класові, гуртові людей, до якого він належить. Кожен такий чоловік, розміркувавши гаразд, скаже: така-то партія домагається того, чого мені, чи нам треба, до неї і ходім, за тих, кого та партія вкаже, подіймо голос на виборах.

Так часто доводилося вибирати позапартійних, ми маємо право думати, що ці люде не пристали до якогось гурту не через те, що вони не мають певних гадок про справи політичні, економічні, про те, чого людям треба; не через те також, що вони не хотять гуртування. Напевно, що багато з тих позапартійних—люде тямучі і громадські.

На галі, доводилося вибирати згадали напоказі. Позапартійні на цих виборках виявляють свої переконання, пристаючи до одної або другої партії тим, що подають свої голоси за кандидата той партії.

З українських губерній послів до думи вибрали 26 марта тільки 2 губерній, решта має вибирати аж з нового місяця, після великодних свят.

Ми певні, що виборні од селян, робітників, всі, хто хоче поліпшення долі тих, кому доє жилось найтяжче, хто хоче добра нашій країні, хто хоче, щоб по наших школах учили добре і нашою мовою, щоб наша мова була вільна від всякого утиску,—всі ті подають свої голоси на губернських, останніх виборках за тих, кого визначить на послі конституційно-демократична партія, бо це єдина з партій, яка обіцяє обстоювати в думі за інтереси селян, робітників і покритвжених народів.

Ошадні каси (сберегательныя кассы).

До кас ошадности, що звуться „сберегательными“ пліне величезна сила грошей. З отчетів міністерства фінансів видно, що в минулому році по касах переходувалося більш як мільярд карбованців. Перша мета таких кас—дати змогу людям з дрібних сум скласти значний капітал, що міг би стати в пригоді в слушний час. Але ж зібрані таким способом капітали, сотні мільйонів карбованців, не можуть даремно лежати по касах, або в державній скарбниці. Держава повинна ними користуватись уже через те, що треба ж давати процент вкладчикам на їхній капітал. І справді, держава вживає капітали ошадних кас на ріжні свої потреби, купує цінні папери, як то: ренту, акції, що дають певний процент, „в оборот“. Таким скає ці капітали „в оборот“. Таким способом, держава має можливість видавати відсотки (3,6% а тепер 4%) вкладникам тай собі лишати якийсь прибуток.

Про те, як би тільки цим обмежувалося значіння ошадних кас, то ще не можна було б вважати каси дуже корисними. От же по інших державах, де ошадних кас більше ніж в нас, давно вже вживають ті капітали, що збираються по касах, вводити на те, на що їх повертають в нас. Там давно вже доміслилися, що до кас несуть свої копійки про чор-

це багато ріжних способів забезпечення капітала. Товариства цілком комерческі; вони беруться за діло забезпечення (страхованія) не через те, що бажаю б добро людям робити, а просто, щоб мати прибуток, бо діло забезпечення (страхованія) дає їм величезні доходи. Щоб зробити забезпечення більш певним і дешевшим, а через те првступним і для людей бідних (товариства забезпечення беруть високі проценти), почали користуватись для цього діла капіталами державних ошадних кас. З 15 лютого (феврала) і наші державні ошадні каси розпочали діло забезпечення (страхованія). Умови, на яких ошадні каси приймають забезпечення (страхованіє) ось які. Каси приймають забезпечення: певного капітала, що виплачується після смерті, капітала, що виплачується через 15, 20, 25, 30 і 35 літ або як чоловік доживе до 50, 55, 60, 65, 70, 75 літ, а також як помре раніше цих строків, забезпечення щомісячної пенсії, вишлата якої починається зараз, як що чоловік має 50—65 літ, або як він досягне 50, 55, 60 і 65 літ. Щоб забезпечити собі певний капітал на цих умовах, треба платити касі певну суму разом, або що року, або ще на інших умовах. Забезпечення через ошадні каси в порівнянні з забезпеченням через товариства дає багато усяких льгот. І перш всього щадні каси, як інституція державні, користуються зовсім незначним процентом, що йде на видатки. Потім, забезпечені капітали каси видаватимуть негайно не так, як товариства, де мало не кожен раз

приходиться звертатися до суду, щоб вернути свої гроші. Крім того, забезпечення через ощадні каси тісно зв'язано з головним ділом кас, а це дає можливість складати малі суми виплати (премії) на забезпечення, навпаки, забезпечений капітал знов повертати у касу. Нарешті нові правила забезпечення через ощадні каси встановлюють такі порядки, що не буде нададі тих перешкод і плутанин, що тепер трапляються у товариствах. Так, наприклад, для кас не треба лікарських свідочств; той, хто хоче забезпечити собі капітал, сам вибирає, який хоче спосіб, і може повсякчас змінити його на інший, більшу суму капіталу на меншу і меншу на більшу, може зовсім залишити виплачувати „премії“ і все таки не втрачає права на свої гроші. При забезпеченні через ощадні каси не треба платити гербових поштан. Таким чином, забезпечення через ощадні каси дає дуже багато льгот в порівнянні з іншими способами забезпечення; воно приступне для бідних людей і дуже корисне для них, бо забезпечує кожного можливість лишити собі на старість або сем'ї після смерті певну грошову загомогу. Треба надіятися, що це корисне діло розвинеться. Багато цього треба ще й через те, що забезпечення (страховання) — це перше діло у нас, при якому зібрані у касах капітали дадуть користь не тільки державі, а також і людності.

А. Я.

3 газет та журналів.

* Катеринославська „Добра Порада“ присвячує вступну статтю певному питанню про обов'язки послів до державної думи і про завдання їх перед країною.

Члени будучої державної думи повинні бути ораками, які мусять працювати на новому полі для нашого ж добра і повинні робити тільки так, як треба нам усім, вони повинні стояти тільки за те, що корисно усюму народові й без чого він більше жити не може. Але чи можемо ми сподіватися, що ті члени, яких ми виберемо до державної думи, справді обстоюватимуть громадські нужди й потреби? Чи можемо ми цілком поклястися на них, сказавши: ми вам віримо, робіть, як зумієте.

Як же нам треба поводитися в цей час, щоб часом не вийшло колесо з цього великої шкоди, щоб не довелось потім жалкувати. Огляньмося трохи назад; подивимося, як раніш у нас робилося, хто орудував усіма справами, і кому яка від того користь була. Ми побачимо, що до цього часу, народ ввесь ні в якій ділі не втручався, він тільки слухався. Йому казали: давай, — він давав, давав іноді остане. Хтось десь у горі далеко сидів, давав розпорядок усюму, але від нас знизу туди мабуть не доходили вістки про наше злиденне життя. Війна з Японією й полії останніх часів показали, що треба нових порядків.

Далі газета зупиняється над критикою нового закону і приходять до висновку, що

„Коли нема зараз усім однакового права вибрати до думи своїх представників, то треба, щоб воно було надалі, і щоб було як найшвидше. Такого діла не можна відкладати. Вибірче право повинно належати всім, бо всі ми живемо тут в Росії, працюємо для неї, податки беруться за всіх нас однаково, — то й справедливе, щоб виборче право

мали всі досвідчені люди. Це питання про рівне для всіх виборче право повинно бути розв'язане у першій же думі, як тільки вона збереться. Але не тільки воно одно. Є ще багачко інших, дуже важних, певних справ, про які повинна перша дума покіливатися. Зараз в Росії такі стоять становища. Тяжке з усіх боків. Найбільше ж тяжке тому, що „воєнне положення“ та всякі охрани лягли тяжким ярмом на всяку працю. Наш обов'язок показувати всім кандидатам в члени думи на ці важні обставини. Але не тільки вказувати. Ми повинні вимаргати від них, щоб вони, коли будуть засідали в думі, перш усього підняли голос проти того, що зараз нас найгірше гнітить. Всі кандидати до державної думи повинні прислухатися до нас, до нашого голосу. Вони, в цій першій думі, повинні зробити що нам потрібно. І тепер і тоді, коли дума збереться, вони повинні слухатися тільки нас і більш нікого. Бо коли вони будуть називатися „представниками“ народу, то хай же й роблять для народу, хай його й слухають. Ім треба сказати, про що вони повинні дбати в думі, і треба щоб вони слухалися тих наказів, яких ми їм дамо. Зараз в цю важну хвилину ми мусимо говорити нашим кандидатам про те, що нам треба зараз. І вимаргати тільки тих, хто згодиться сповинти такий наказ.

* * * Страна“ наводить цікаву розмову свого співробітника з якимсь „сановником“. Співробітник поцікавився довідатися, як дивляться серед вищого чиновництва на вибори, і як там почитують себе після такої побіди конституційних демократів, яка сталася у Петербурзі.

„Ми, каже „особа“, нічого доброго од Петербургу не сподівалися. Ми ждали, що тут побільшає „ліва“ над уміркованими виборчими столицями. Та ми цього не боїмося. Ми покладаємося на провинцію й думаємо, що наші наші виправуються. Подивіться список провінціальних виборців, ви побачите там, що вибрано наймирніших, найуміркованіших людей, з яких 880 селян, ще зовсім не розпропагандованих; 210 духовенства, мирних дворян та міщан 100; купців та почесних громадян 56, старшин та писарів—27. Мирного люду коло 2000 чоловік, а інтелігенції разом з євреями всього тільки 39 чоловік, з яких в думу піде не більше 5—6. Припустимо, що їх там буде хай 20 чоловік, хоч це й неможливо. Що вони ці 20 чоловік можуть зробити проти більшості думи, ворожой їм до їхньої програми, або вірніше до їхніх нежиттєвих проектів.

На Петербург ми махнули рукою, з його кандидатами нам не доведеться літніти.

Під кінець розмови співробітник „Страни“ питається:

— „А що буде, коли в думі умірковані та стануть конституційними демократами, або плідуть за ними?“

— „Все, все взято на увагу“ діловим тоном відповів сановник.—Хіба ви забули, що Царь залишив за собою право розпустити думу, коли цього треба буде з погляду на інтереси держави. Далі, в законі про думу є два пункти, по яким закони, затвержені думою, але не затвержені радою державною, не можуть мати сили закону, себ то не можуть увійти в життя.

Коли члени думи будуть тримати себе, як сліди людьми, що рішають державні справи, так звичайно все буде тихо та мирно; в противному ж разі уряд не помириться з насиллям, він буде правити країною, як правив до останнього часу“.

Так каже сановник, та хто знає, як піде життя.

3 російського життя.

— Арешт колишнього губернатора. В Сибіру за наказом генерала Ренненкампа арештовано колишнього губернатора Забайкальської області генерала Холшевніка за те, що він ніби потурав революціонерам. Арештований

Селянська доля.

Селяне в Росії.

(Далі *)

Московська держава з'явилася на світ пізніше держави київської української, та й сама московська земля Московщина, в давні часи з України почалася, з людей українських чи просто „руських“, бо в ті далекі часи люди ще не поділялися на українців, москалів та білорусів. На півдні був один народ, що звався „Русь“. Цей поділ найкраще почало знати одколи окреме московське князівство (в XIII віці) засновалося, яке згодом стало Московським царством, державою, до якої за Богдана Хмельницького (р. 1654) і Україна прилучилася.

В давній Русі в київській державі, ще до постанови Московського царства селяне-хлібороби були вільні і ні од кого не залежали. Селяне-хлібороби, на привіще смерди, сиділи на своїй землі та сами для себе господарювали. Вони платили на князя та в казну, дань—смужками, медом та грішми. Згодом до цього додано було ще деяку роботу: гародову та мостову,—будувати та поправляти городи та мости.

Окрім селян—власників, на своєму хазяйстві, були селяне безземельні, які господарювали на чужих землях або на наймтвів робили у свого „господина“, за гроші або одбуваючи за винне. Нарешті були ще просто раби холопи, які вже не мали ніяких людських прав, і хазяїн, „господин“, міг з ним зробити, що хотів. Найкраще з усіх селян жилося, розуміється, смердам, бо вони були вільні, не залежали ні од кого, господарили сами для себе на своїй землі, в домашніх справах сами собі ради давали і жили не бідно, бо держали при собі холопів. Прав-

да, вони мусіли давати до князівського скарбу данину, ще й чималу тасом, від кожного „дима“ або „рала“, ал маючи навкруги в лісах бджоли та мед та всякаго звіря скільки хотілося таку дань не важко було полатити, аби господарь не лінувався.

Значно гірше доводилося селянам другої руки—язогам, сибрам та закупам, яких одначе було менше. Це були люди безземельні, залежні; працювали на чужій землі і не мали вже тих прав, що вільні смерди. Ізгої та сибри були теж люди вільні, але люди неприякні, прогнані з дому за які небудуть вчинки, або може лихо та злидні їх звідти прогнали, через те вони й тинялися по світі та впрошувались до смердів, хазяїв за робітників. До їхнього гурту належали й вакуши, наймити,—се ті люди, що відробляли за позичені або іншим способом винні гроші, або наймалися на роботу—звичайно беручи плату наперед. Закуп жив або в дворі свого хазяїна, або на своїм власнім господарстві. Закуп або сам себе оддавав в заставу хазяїнові, або його хтось третій оддавав за винне, щоб він одробив своєю роботою. Горе було цим закупам через те, що вони звичайно неоплатилими довжниками були, беручи у багатих людей гроші або хліб, і через те по тодішньому закону, а то й проти закону—хазяїн міг повернути кожного з них у холопство.

Але вже найгірше життя було—холопське, життя невольників, рабів. Холопа, раба не вважали за людину: хазяїн пан мав право над ним, як над всякою іншою річчю. І тільки згодом, під впливом християнства та з розвитком громадянства, холопа починають вище од мертвої якої речі цінувати. Холопи бралися, або з того, що їх куповано при свідках і в присутності самого холопа, або як хлопці женяться на невольниці, а то ще дуже часто а

просить у сей час, щоб його суджено по—за округою, підвадлою генералу Ренненкампу. (Двадцятий Віль).

— Амністія. „Двадцятий Віль“ повідомляє, що на цьому тижні вийде амністія за всі політичні злочинства; не будуть амністовані ті, хто кидав бомби.

— Справа Гілона, ніби вважачи на октябрську амністію, спинена. (Св. М.).

— Селянські розрухи. Із Атахарська „Русскому Слову“ подано таку телеграму: Селяне села Дурновки втрутили поміщицький ліс. Послано карну експедицію. П'ятнадцятьох селян висічено різками, з них трьох побито так, що довелось їх одвезти у земську лікарню. Решта, кажуть, розбіглася.

— Голод. Загально-земська організація, що порядку справу загомоги голодним селянам, одержала з тамбовської губернії відомості, що там голод зростає, а тим часом грошей в загально-земській організації все меншає. Про те комітет її постановив послати в ці губернії 182 тисячі карб. (Н. Ж.).

— Загомога засланцям. Редакція газети „Сверная Земля“, що у Вологді, удається до редакції інших газет, прохачучи, щоб вони почали збирати в себе гроші на користь засланих за політику в далекі північні губернії. Гроші можна посилати в „комітет для оказания допомоги політичнимсьмьсланцям“, що заснований при вологодській консультації повірених, на ім'я князевича (скарбника) комітету Ореста Яковлевича Достойнова, або ж у редакцію „Сверной Земли“.

— Поліція у панцирях. Петербургський градоначальник постановив озброїти панцирями поліцейських чиновників. Панцирі будуть коштувати дуже дорого.

— Фінляндія. З Фінляндії втік у Росію один чиновник, що служив там ще за генерал-губернатора Бобрікова, і завів з собою 160 тисяч марок грошей з фінляндської казни. Єсть відомостя, що сей казнокрад живе тепер в Петербурзі і навіть має яку посаду. Губернатор Виборгу (в Фінляндії) сам повів переговори з петербургським губернатором та градоначальником, прохачучи, щоб злочинця видали законній владі, але цього й досі не зроблено. Так само найшли собі добрий притулок в Петербурзі один колишній фінляндський поліцеймейстер та два поліцейські комісари.

Одна фінляндська газета, „Hufvuds-tadsbladet“, повідомляє, що жандарський підполковник Легат на петербургській станції фінляндської залізничної страшенно люте і дозволяє собі зовсім негарні вчинки. Свавільство його дійшло до того, що в розмові з начальником залізничної дистанції він в голос заявив, що йому надано право вимати кого завгодно.

Не що давно він заборонив правити

службу в помешчанні вокзалу, яка звичайно одраплялася для служачих на залізничні лютеран, та ще й обідав, що заарештує пастора, як що його наказ не буде виконаний. (Н. Ж.).

— Відіку грабіжну в московському банку. В Швейцарії, як повідомив телеграф, заарештовано одного з тих, хто брав участь у грабіжці „Взаимного Кредита“ в Москві д. Беленцова. Газета „Путь“ передає такі подробиці цього арешту: А. П. Беленцова, колишнього почтового-телеграфного служачого, арештовано в вагоні поїзду, який приїхав з Відня (Австро-Угорщина). Беленцов був в білій гарячці. На нього звернули увагу через те, що він був одягнений у російські форменні штани; агенти тайної поліції одчинили його чамайдан і нашли в ньому бумажних грошей на 37 тисяч карб. Беленцов одразу ж признався, що він брав участь в московській грабіжці, і заявив, що се вчинив він за наказом партії соціалістів-революціонерів. З Москви він поїхав на Харків та Одесу, де ніби лишив скільки тисяч карб членам партії. Кордон він перейшов за допомогою пачка ів (що перевозять через ґраніцію людей і покладають потай од начальства). За ґраніцію він поїхав, щоб купити зброю на нове революційне повстання, що повинно-б початися по весні. Ці гроші, що знайдені при ньому, призначались на те-ж саме. Далі Беленцов заявив, що брав участь в московському повстанні (в декабрі), але втік од поліції, та його по-за очі шрихнули до кари на смерть. Він протестує проти того, щоб його видано в Росію, і їде тепер у Цюрихський тюрі присуду Швейцарського суду, котрий має обміркувати, за якого злочинця треба вважати Беленцова: чи за уголовного, чи за політичного. Як суд визнає, що він політичний злочинець, се-то повинніть тільки перед російським урядом, то його видано в Росію не буде, бо такі злочинці і звичайно не видаються з Швейцарії та других західних держав. Як що ж суд визнає його за злочинця уголовного (себ то такого, що переступив закон про власність, вкрав що, чи вбив кого), то тоді Беленцова оддадуть російській поліції. (Путь).

— Вітте і бюрократи. „Наша Жизнь“ повідомляє, що багато видатних бюрократів дуже гудять діяльність Вітте під останні часи, особливо за всякі „тимчасові правила“. Оттак, про останні правила про розповсюдження фальшивих чукот—здебільшого кажуть, що вони „не мають під собою ніяких юридичних (законних) підвадін“ і приведуть тільки до того, що значно побільшилось число „злочинців“, насправжки безневинних. Гірш всього те, що ці правила оголошуються за 4 тиждні до відкриття думи, яка безперечно їх скасує. Де-хто з бюрократів так, навіть, і думають, що Вітте поспішається навідавати як мога більше усяких непотрібних правил, аби завалити думу усякими „ділами“ з чистою дурницею, та не дати їй часу на більш важну роботу. Ці правила хіба тільки для того і потрібні, щоб не можна бу-

ло друкувати ніяких чукот про самого графа Вітте: усі чукти про нього будуть, безперечно, визнаватись за фальшиві, і тепер, замість того, щоб спростувати їх в „Рускомь Государствѣ“, винуватих „будуть тятати до суду.“ (Н. Ж.).

— Чутка про позову. Знову газети повнісінькі усяких чукот про позову. Більшля іх повідомляє, що урядові таки вдалось замовити чужоземних банкірів позичити 2 мільярда грошей, по 89 карб. замість 100, та аж по 5 процентів річних. Однак чужоземні банкіри вимагають ще, щоб 300 мільйонів було позичено в російських банкірів, а ті згожуються дати тільки 200 мільйонів. Є, правда, й така чутка, що французські банкіри одмовилися у сей час дати грошей, хоч деякі газети французські, прихильні через щось до уряду, і агітували за те, щоб позови Росії дати. (Св. М.).

— Перемини в кабінеті міністрів. „Петербургская Газета“ повідомляє, що граф Вітте хоче поновити кабінет міністрів, покликавши на міністерські посади людей більш ліберальних, щоб догодити конституційно-демократичній партії. Оттак, за міністра торговлі він запрошує Куллера, колишнього міністра торговлі, що зступивши за цієї посади задисавсь у члена конституційно-демократичної партії.

— Правила про видання книг. В державну раду подано на розгляд проект тимчасових правил про видання книг та брошур (метедиків). Цензура на них буде скасована. (Св. М.).

— Спростування чутки. По деяких газетах пройшла буда чутка, ніби заводиться такий закон, щоб арештованих допитувати як скоріше, і не пізніш, як через три дні по арешті. Ся чутка фальшива. Міністерство внутрішніх справ тільки міркує ще про ою справу. Мабуть буде встановлено, що строки для першого допиту будуть заведені такі: один, два а то й чотири тиждні по арешті. Наказ про се буде готовий не раніш, як через два тижні. (Отг. Ж.).

— Свято в Москві. З приводу повної побіди на городських виборах конституційно-демократичної партії в Москві настало немов свято. В центральному комітеті та по редакціях сида людей. Що хвилі чути давошки телефону: все питають про те, чим скінчилися вибори. На вулицях розклеєно плакати (афиші) з оповістками про побіду конституційно-демократичної партії. (Отг. Ж.).

— На місце Слішова, вбитого тверського губернатора, призначено тульського губернатора Хвостова, що придбав собі „слави“ під час втихомирнення Тули.

3 українського життя.

— Без роботи. В селі Бабинцях (київського повіту) на гуті купця Варшавського робітники застрайкували, вимагаючи, щоб ім побільшано плату. Страйкували вони а місяць; але потім в початку марта частину робітників голод примусив стати зно-

За ардо.

лопи... Тоді же починається і продаж селян. Наперекір церковному закону, державні женьяг і оддають заміж крєпаків по своїй вподобі. Суд і кара—теж в панських руках. З XVII-го віку в панських дворах з'являється тюрма, кайдани, колодки, батоги й „кнут“, яких одмірюють селянам „нещадно“; з'являються често московські вигадки: винного чи того, кого вважать за винного, на допиті вішають за зв'язані заду руки, б'ють при тому „кнутом“ і припикають вогнем. Про те, щоб пана було покарано за убивство або каліцтво крєпака—в законі нічого не говорилось.

Так воно велося за царювання Олекоя Михайловича. Коли ж на царство сів Петро I, життя селянське, ще гірше стало. Цареві Петрові треба було багато грошей, і для того він зааві „подушне“, щоб платила кожна душа: і холоп, і крєпак, і вільний чоловік.

Щоб не втік ніхто од подати, він зааві новий стан—„государственных“ (казенних) крєстьян, куди окрім вільних селян, найбільше українських, зааві і „однодворців“, і усіх їх обкла „оброчною“ податю, на половину меншою проти подушної. Та незабаром більша половина цих „государственных“ поставала крєпаками, бо вже почавши з Петра, починається дарувати великим панам ціліх маєтностей із людьми.

Цариця Катерина II роздала щось із 400.000 селян,—мало не по 12.000 чорно-руку. А ще шекрший був Павло I, син її, який за чотири роки роздав 265.000 (по 60.000 на рік). Тільки Олександр I на початку XIX століття припинив цю роздачу.

(Далі буде).

В. Доманицький.

ву на роботу, при чому з їх халяві брав якісь підписки. А з двадцять робітників халяві зовсім не хотів прив'язати і тепер вони ніяк не знайдуть собі заробітку, так що сем'ям їх доводиться їсти проханий хліб. (О. Ж.)

— Літературні новини. В Москві вийшло перше і друге число (вкупі) нового ілюстрованого українського тижневого журналу „Зоря“ під редакцією Ів. Опкокова. У журналі багато гарних малюнків. Коштує він усього 3 карб. на рік.

В Харкові 25 марта вийшов пробний номер щоденної газети „Словожанщина“ під редакцією М. Міхновського. З 1 априля газета почне виходити щодня.

— Гроші на московські школи для українців. Цими днями умер у своєму маєтку в селі Андріївці (у Київщині) М. І. Сренбург, що служив у канцелярії київського генерал-губернатора. Після його зосталося 133 тисячі карбованців грошей. Всі ці гроші він одкавав „славянському благотворительному комітету“ на те, щоб на ці гроші обмозковано українців, що живуть у Галичині та в Угорщині, щоб заводити там школи і по тих школах учити мовою московською. Сам Сренбург родом чех. (К. З.)

— Кара вчителів. Полтавське начальство над учителями заступало в міністерстві народної освіти, що робити з тими учителями, яких арештовано за те, що мали в себе зброю та нелегальну літературу. Товариш міністра описав: „Колі вчитель нічого шкодливого не робив, то нема потреби його виганяти, а треба тільки перемістити в інший город“. (Р. С.)

— Суд. Оському мировому судді довелося розглядати дуже цікавий позов. Діло було так: 23 декабря директор заводу Джамбастона висловив оповістку про те, що завод перестав робити, але на скільки часу — невідомо. Через кілька днів вийшло другу оповістку, що завод почне робити через місяць. І справді 23 января на заводі почалась робота, а душ із сорок робітників на роботу не взято. Один з їх Д. Рідченко подав до суду, щоб йому присуджено з директора заводу 20 карб. і 40 коп., бо стільки він заробляв за місяць. Його адвокат доводив на суді, що директор не мав права одняти з робітників заробіток, не застерігши про це. Рідченко не шукав собі іншої роботи, бо певний був, що через місяць знову робитиме на заводі. Директорів адвокат казав, що Рідченко одержав гроші за два тижні і підписав квиток, що одержав останній рішот. Рідченко пояснив, що він не знає, що там у квитку написано було.

Мировий суддя присудив, щоб Рідченко гроші заплачено. Тоді і інші робітники (душ із сорок) подали на суд, і суддя всім їм присудив одержати гроші з директора за той місяць. (О. Н.)

За кордоном.

Франція.

З цвітня французька народна рада займалася справою випадку в копальнях вугля в Куррієрї. Першу промову сказав заступник соціалістичної партії Баслі. Він доводив, що це величезне нещастя скололося найбільше тому, що товариство, до якого належать копальні, занадто жалало грошей на всякі необхідні поліпшення, які вже давно заведені по інших країнах. Окрім того Баслі обвинувачував також уряд, що потурав товариству. Так, виборні од гірничих робітників розказали, що копальні більш як півроку не оглядали урядові техніки, які повинні щільно стежити за копальнями. При тому і уряд і халявни копальні винні також, що не рятували як слід засипанних робітників, не вжили всіх засобів, щоб витягти засипанні землемови людей. Тим часом виявляється, що окрім врятуваних несподівано 13 чоловік, які пробували в копальні три тижні, там були ще інші робітники, але вони померли, важким дочекалися помочі. Баслі домагався, щоб суворо покарано всіх винних в такій злочинній небезпечності. Од уряду одказував Барту і обіцяв, що будуть покарані всі ті, проти яких найде докази призначена од уряду слідча комісія. Народна рада вдвоєзначилася одповіддю міністра. Під час суперечок соціалісти домагались, щоб згодом уряд купив од приватних власників і взяв під свій заряд всі французькі копальні. Б. Я.

У Києві.

— Висилка 22 арештованих. 21 марта з Київської луганівської тюрми вислано на північ 22 політичних в'язнів: 12 з луганської тюрми, 8 — з новоградволинської і 2 з житомирської.

Висилаються до тобольської губ.: 1) економ Франц Дашкевич—на 3

роки, арештований в с. Романові 24 декабря. 2) Веніамин Кричевський—на 3 роки, арештований 14 дек. в Полтаві. 3) Олександр Воронін—на 4 роки, арешт. 17 дек. в Полтаві. 4) Никола Новицький, народний учитель на 3 роки, арешт. 5 дек. в с. Толкачівці. 5) Народний учитель Овсій Шкоронад—на 3 роки, арешт. 5 дек. в д. Рудівці. 6) Василь Балабуха—на 3 роки, арешт. 5 дек. в д. Рудівці. 7) Крест. Петро Бондаренко на 3 роки, арешт. 5 дек. в д. Рудівці. 8) Герш Сафронювич на 3 роки, арешт. 5 дек. в д. Рудівці. 9) Крест. Василь Генченко на 3 роки, арешт. 5 дек. в д. Рудівці. 10) Мойсїй Соломаха єврей, на 3 роки, арешт. 22 дек. в с. Романові—на 3 роки. 11) Столяр Микола Кривинський—на 3 роки, арештований в с. Романовому 30 дек. 12) Єврей Осип Рудберг—на 3 роки, арешт. 22 дек. 13) Степан Юркевич, єврей, на 3 роки, арешт. 2 января в Новограді Волинському.

До архангельської губ. 16) Каменщик Андрій Барильцов на 3 роки, арешт. 14 дек. в Переяславі. 17) Художник Петро Ахтирков, на 3 роки, арешт. в декабрі в Переяславі. 18) Єврей Янкель Ферштендікер—на 3 роки, арешт. в Мирополі. До якутської області. 19) Литейщик Михайло Бабенко, на 5 років, арешт. в Житоїрі. 20) Михайло Дзисько—на 5 років, арешт. в Житоїрі. 21) Самуїло Львовський—на 4 роки, арешт. в Полтаві, і до вологодської губ. висилається на 3 роки народний учитель Василь Валев.

— Випущено з тюрми. 20 марта випущено з луганівської тюрми 18 арештованих 20 дек. в м. Смілі, черкаського повіту, в кофейні. Свого ж дня випущено з Черкаського арештного дому 37 чоловік в'язаних теж в Смілі.

— Одуски. Київський городський голова В. Н. Проценко вийав за границю і вернувся в Київ 27 априля. Гласний Київської думи Чоколов отримав одпуск на 28 днів.

— Конфісковано журнал. З наказу губернатора конфісковується у розводчиків і по книгарнях г. Києва і київського повіту єврейський сатиричний журнал, виданий в Петербурзі під редакцією Лур'є, „Дер Шайгец“.

— Допущено лютеран учителями. Міністерство народної освіти дозволило приймати на місце учителів людей лютеранської віри. Раніше учителями могли бути тільки православні.

— Подняк земству. Комісія по упорядкуванню вистави прикладних мистецтв і домашніх виробів складає глибоку подяку земству за поміч при урядженню вистави, і просить, щоб назначені земством 500 карб. покласти у Київське казначейство на ім'я предсідательської комісії княгині Наталї Яшівль.

— Вибори од робочих. 5 априля відбулися у г. Києві з'їзд городських і губернських уповажнених од робочих з 120 фабрик і заводів г. Києва і київської губ. для вибору 9 виборчих. Од Києва буде вибрано 2 робочих, а з губернії—7. Робочі в 53 фабриках та заводів не брали участі в виборі.

Виборчі права мають робочі: у г. Києві—10631 чоловіка, в Київському повіті—4023, Капівському—3578, Васильківському—3436, Радомисльському—559, Бердичівському—5143, Сквирському—3597, Липовецькому—3515, Уманському—3072, Таращанському—2388, Звенигородському—3140, Черкаському—5952 і Чигиринському—2302. Всього виборців з робочих 41208.

— Не затвержено двох виборних чл. партії. На підставі 7 статі закону про вибори, що не дозволяє обирати на виборні людей, яких покляно до суду, обірані на виборні члени конституційно-демократичної партії—проф. І. В. Луцицький і В. П. Науменко, — обидва виключені із списку виборних, і на місце їх губернська що до справ виборчих комісія затвердила виборними: управліющого уділовими маєтками Н. П. Ліхарева і директора 4 мужеської гімназії, членів монархичної партії.

Дд. Луцицького і Науменка обвинувачено по ст. 129 карного закону.

— Наказ поліції. За наказом генерал-губернатора поліція повинна доглядати, щоб з 1 априля по 1 октября дворники вартували на вулиці з 11 год. ночі до 7 години ранку і замітати вулиці ще до 7 години ранку, щоб не курити в день.

— Догляд тюрми. Київський поліцеймейстер доручив приставу Луганівського участку з 8 марта і всю великодню неділю щільно охороняти Луганівську тюрму і крім кінних стражників послати піші патрулі городових з рушницями. Наказується не дозволити нікому з сторонніх людей збиратись поблизу тюрми: на полі і в ярах.

† О. М. Лазаревський.

(зі березня 1902 р.)

Минуло вже чотири роки, як Україна поховала свого історика, одного з талановитих синів своїх, Олександра Матвієвича Лазаревського. Небіжчик, щиро послужив на користь історії рідного краю, і ми певні, що колись його ймення прилучиться до гурту тих українських діячів, яких уся Україна буде поминати „незаим тихим словом“.

О. М. Лазаревський родився в 1834 р. недалеко від Конотопу, черніг. губ., і вчився в петербургському університеті як раз в ті роки, коли Т. Г. Шевченко, повернувшись з неволі, проживав у столиці і трохи не щодня бував у його старшого брата, свого давнього приятеля, у котрого жив і небіжчик. Через те й вийшло так, що коли весною 1861 року перенесли тіло Шевченка з Петербурга на Україну, то було доручено провадити труну поета молодому Лазаревському разом з художником Честаховським. В тім же році става виходити перший український часопис „Основа“, і небіжчик, тоді тільки що скінчивши університет, араз ж став її щирим співробітником. Тут вийшла „воля“ кріпакам, і молодий Лазаревський полетів на Україну, щоб послужити великому ділу визволення крестян у рідному краю. Після того він служив у нових судах в Полтаві, Ніжині, а з 1880 р. до самої смерті прожив у Києві, займаючи посаду члена судової палати.

Та не тим вдовлявся Лазаревський, що дослужився до великих чинів, а власне тим, що все життя своє, увесь талант присвятив до праці над історією рідного краю і зробив на цьому полі стільки, що вистачило б для кількох робітників. Ся праця була головною метою його життя, найсолідною утхою, любим розривком і спочинком між іншими життєвими турботами. Першу працю по історії України він написав ще в 1853 році, коли йому йшов 19-й рік життя і він учився ще в гімназії, а над останньою працею його застигла смерть. Не диво, що в реєстрі його друкованих творів числиться 283 №№ видатніших праць, не лічачи дрібних. Можна рішче сказати, що небіжчик був справжній, природний історик, і до того—виключно історик України, бо всі його праці присвячені їй одній, головно історії лівобережної України. Крім того, се був такий історик, що сам для себе випикував і матеріали, а не тільки обробляв готові. Змолу до часто мінюючи місця служби (Чернігів, Полтава, Ніжин), він з невичинною енергією рився по всяких старих архивах, лавив по горищах та підземельях, а живучи у Києві, не пропуская ні одного торгу на Подолі, обшарпував ріжки крамнички та рундуки, де тільки продавалися старі книжки та шпаргалки, і таким робом за довгий вік життя Лазаревський зібрав превеликий і дорогий скарб матеріалів за дядя рідної історії, який певно без його турбот пропав би навки. Отсим-то скарбом він і сам користувався, пишучи свої численні студії, а перед смертю відіслав його на користь київському університету.

Не будемо перелічувати тут ні видатніших творів небіжчика, ні визначати їх наукову вартість, бо се вимагало б багато часу і місця. Скажемо вважати, що коли Костомаров та Максимович обробляли більш так звану „вишнюю“, се б то головно політичну історію України, Лазаревського перед усім інтересувало її внутрішнє життя: старі люди, старі порядки, то що і з цього боку можна сказати, що він у своїх цінних творах створив зовсім нову історію України, яка до нього не була відома навіть фаховим історикам. І все, що тільки написав небіжчик, має на собі печать талану, непохибного критичного хисту, неупадкуваного правди, широкого демократичного напрямку і гарячої любови до рідного краю.

Пером же рідна земля тобі, невтомний робітнику на користь історії України!

Вибори.

— Чернаси. (од нашого кореспонд.). 21-березня одбулися в нас на повітовому з'їзді виборців-городян вибори виборчих до державної думи. Народу було дуже багато. Були чиновники, робітники, міщане, купці, монополісти, то що. Вибрано 5 виборців: 1 учителя черкаської духовної школи Чеховського, але його перед виборами арештовано і посажено до тюрми. Чеховського добре знають в Черкащині і за його подано багачко голосів. 2) священника Крамаренка теж поступового і відомого діяча. 3) провізора Дікера, 4) лікаря Палія, 5) адвоката Марголіна.

Всі вибрані—люде чесні, поступові. Чорна сотня підговорювала подавати голос за багатих купців, підрядчиків і

де-яких понів, але така агітація не вдалася.

— Лохвиця, полтавськ. губ. (од наш. кор.). 12 марта відбулися вибори по волостях; скрізь обірані люде гарні—більш в сільській бідноті.

18 марта почалися вибори од дрібних земельних власників, повіт поділено на 32 участки; предсідателями (головами) з'їздів назначені 5 поміщиків з великоземельних власників, 6 дрібних власників з дворян, 4 священників, один учитель земський, 1 лікар земський і 9 козаків та крестян, в одному участку предсідателем був предводитель. З'їзди відбулись по школах, та по волостях—де кращі будинки; у трох участках з'їзди були у Лохвиці, у народному домі. Кожиство виборців були послані повістки; повісток цих було більш ніж 22000.

23 марта вибори скінчилися; по всьому повіту вибрано 476 уповажнених на загальний з'їзд земельних власників; з них—455 козаків та крестян, 2 волосних старшин, 12 священників, 4 дворян, земський лікар і 2 чиновників, з котрих один свідомий українець д. Цимбал. (Він служив у Києві). З дворян теж обіраний українець, член губернської управи—Дашковський. З земських власників вибрано 7 душ. Двох священників і двоє учителів забалотировали; теж зробили з 2 гласними з козаків.

— Херсон. (од наш. коресу.). В неділю, 19 березня, одбулося друге передвиборче зібрання тутешніх городських виборців. На сьому зібранні, окрім справ про порядок виборів виборчих на губернське виборче зібрання, обговорювалися і програми де-яких політичних партій. Першою виступила партія „народної свободи“. Прихильники її щиро висловили найголосніші принципи свої, поносили громадянство, що „істинно-руським“ треба вважати зовсім не того, хто про се кричить по всіх усюдах, і що треба звертати увагу на діло, а не на слово. З другої партії ні одна шершу не хотіла визнавати своєї програми, і тільки один з членів „руського собрания“ закликав виборців голосувати за „чистокровну“, а не за „циглейку“. Коли ж потім виборці сказали, що вони не можуть голосувати справедливо, не знаючи, чого бажають партії, то прочитана була й відозва від „руського собрания“ до виборців, що давно ходила по городу друкованою й роздавалась всякими способами, навіть і через поліцію.

Потребували й оголошення кандидатів на виборних по партіям. Зробили се знов тільки представники партії народної свободи й „руського собрания“. Окрім того один з городських власників, що спорязали передвиборче зібрання, оповістив приватний список кандидатів, котрий складався на половину з кандидатів, яких назначив комітет партії народної свободи, а на половину з інших членів цієї партії.

На пробному голосуванні подано було 401 записка (трохи не половина виборців записок не подавала). Найбільш голосів подано за кандидатів, назначених комітетом партії народної свободи (к.-д.) Яичкова, що був недавно секретарем в губернській земській управі,—юриста—голосів 317, предсідателя губ. земської управи Парамонова—279 і адвокатів Гржибовського—262 та Невельштейна—212. Кандидати „руського собрания“ получили: Білак в—59, Попов—53, предсідатель повітової земської управи Горич—31 і Марченко—29. Записаним у приватнім списку двоє членів партії народної свободи (окрім Парамонова та Невельштейна) дано голосів: Грабенкові—53 й Щеглову—30. Ходив між виборцями ще й третій список від групи євреїв безпартійних, хоч і не був голосно об'явлений. В його теж були Яичков і Невельштейн і, окрім того, городський голова Беккер і адвокат Бунцельман. За Беккера подано 3 голоса, а за Бунцельмана 8.

Се пробне голосування показало, що партія народної свободи має найбільше прихильників, хоч треба зазначити, що й її голоса розбилися. З партії виборці назвали ще дев'яток чоловік, на яких прийшлося від 1 до 31 голосу. Усіх же кандидатів найменовано було 38, між ними з народної свободи 15, з „руського собрания“ відомо 11 і безпартійних „правих“—12.

Після зібрання почалася страшна агітація, й до чого вона дійде, сказати не можна.

21 березня відбулися вибори виборчих у губернський зібрання від крестян, а другого дня—вибори на з'їзді земельних власників.

— Донщина. В Ростові на Дону арештовано 8 виборців, що належали до партії конст. демократичної.

— Ржищів, у Київщині. (од нашого кореспондента). Ржищівською волостою обрано на уповажнених до виборів у державну думу селян: Івана Васильківського та Арсена Калениченка. Обидва—люде молоді. Васильків-

ський без поглядів, Калениченко має орхидність до поступу.

В Трипільї втіюється між уповажнених волосний старшина Федор Заброта, ветеран турецької війни; погляд—„вуди мене вітер віє, туди я хлююся“. І вибрано Федора Терпія, що має десятеро дітей,—тільки й хисту; а зробити може все, „що звелить начальство“.

На з'їзді дрібних земельних власників у Германівці з'їхалося до 400 чоловік, між ними 15 священників. Вибрано 13 селян. Балотировалось 5 священників, але всі вони провалились. Селяне хочуть провести тільки селян у думу, але з того мабуть толку мало буде, бо в них вся мета—земля, а через се може статись, що крестянству дадуть якогось глетятка і ним заціплять рота, а темрява буде й надалі панувати як зараз. Плохий.

— Київщина. З'їзди городських виборців у Київщині визначено ось у яких місцях: у Бердичеві, в Казатині, в Фастові, в Корсуні, в Новій Трипільці, в Умані і в м. Кам'янці—на 5 априля; в Чорнобилі, в Сквирі і в Таращі—6 априля; в Білій-Церкві і в Златополі—11 априля; в Каніві 12 априля і в Києві—7 априля.

По київському повіту виборців-городян числиться 4546. По містечках та по волостях вони розділяються так: м. Трипілья—149 виборців, Пуща-Водиця—25 виб., Демієвка—880, Батива-Гора—56, Байкова гора—9, Святошин—56, Боярка—78, політехнічний інститут—37, м. Обухів—33, м. Вишів—22, м. Бородянка—110, Гостомель—216, Ржищів—409, Шулявка—253, Макарів—299, Ігнатівка—109, Кагарлик—67, Соломанька—358, Германівка—106, м. Димер—118, у волостях: бородянкій—65, германівській—53, кершівській—19, бисшевській—73, гостомельській—67, хотовській—60, макарівській—32, стайківській—32, ржищівській—34, велико-дмитрівській—34, старопетровській—60, кагарлицькій—24, трипільській—13, обуховській—20, глевацькій—138, димерській—98, ставницькій—23, бігородській—143 і по всяких станціях на південно-західній залізничі—59. (Св. М.)

В дванадцяти повітах у Київщині вибрано уповажненими 1359 душ, з їх селян 1117, міщан 160, священників 63, козаків і дворян 45. (Т. А.)

— Полтавщина. В полтавській губернії більшість вибраних прості козаки і безпартійні. (Т. А.)

В Переяславі, на з'їзді дрібних земельних власників у переяславському повіті вибрано уповажненими приватдоцента Л. Яснопольського (525 голосів проти 34).

— Катеринославщина. На городському з'їзді в верхнедніпровському повіті вибрано 5 конст.-демократів і 3 октябристів.

З'їзд робітників в Катеринославі вибрав поступовця. (Т. А.)

— Таганрог. На виборах від земельних власників в Таганрозі верх узяв „союз 17 октября“. (Т. А.)

— Староностиніє (на Водині). На з'їзді виборців-городян з старокозятинського повіту вибрано на виборні видавця-редактора газети „Свободная Мысль“ М. Славинського (1088 голосів проти 127) і Гольдштейна (1081 проти 134).

— Кам'янець-Подільський. В Кам'янці-Подільському вибори скасовано. (Тел. А.)

— Катеринодар. В Катеринодарі на з'їзді виборців-городян вибрано—3 поступових і одного правого. (Т. А.)

— Чернігівщина. В Комарівці, в Стрільниках, в Берестовці і в Кладьківці (борзеньського повіту) не вибрано уповажнених од дрібних земельних власників через те, що земельні власники з'їхавшись на вибори, розглянули виборчі списки і признали їх негодящими. (О. Ж.)

— Херсонщина. В херсонському повіті на з'їзді земельних власників треба було вибрати 15 виборців, а вибрано всього 11, з їх п'ятеро селян, четверо купців і два дворянина. За велико-земельних власників подано дуже мало голосів, так що ні одного не вибрано. (О. Н.)

— Полтава. Членом державної ради губернській земській збори вибрали дубенського предводителя дворянства Леонтовича (з „союзу 17 октября“). (Тел. А.)

— Лохвиця. На з'їзді земельних власників вибрано уповажненими в Лохвиці—земського доктора, 12 священників, 4 дворян, 2 чиновників, 2 волосних старшин, єврея і 456 козаків і селян. (Тел. А.)

— Конотоп. В Конотопі на з'їзді земельних власників виборними вибрано—сіського учителя і 2 селян. (Тел. А.)

— Бахмут. повітова комісія скасувала вибори від повіту і города. (Тел. А.)

— Городські з'їзди на Україні вибрані виборними: в Катеринославі, Чер-

казах і Острогжеську (ворон. губ.)—
поступовців; в Холмі (люб. губ.), Жи-
томірі—євреїв. (Т. А.)

Кам'янець - Подільський. Членами
державної думи вибрано: селян Петра
Михайленка і Іллі Кучеренка (негра-
мотні), Василя Бєя, Олександра Рома-
нюка, Гната Косаренчука, Андрія Ри-
бачка, Деметрія Шепитька, Петра
Іренка, кучера Макара Аверкієва,
Іллі Гнатенка, Левона Штеженюка і
Івана Крука (грамотні). Усі вибрані
безпартійні. (Т. Аг.)

Вибори уповноважених од робочих. На до-
даткових виборах від робітників городських
фабрик і заводів в Петербурзі вибрано 38
уповноважених безпартійних. Частина фабрик
і заводів вибрати не хотіла.

Зірки городських виборців вибрали ви-
борними: в Казані—більшість конст-демо-
кратів; в Ташлі і Солікамську (перської
губ.)—правих; в Валуйках, Новохоперську і
Залонську—поступовців; в Смоленську і
Шадринську—конст-демократів; в Акермані
на других виборах вибрано тих самих, що й
на перших; в Губушевці і Білограді вибрано
євреїв, в Любартові та Замості—полкиві;
в Миколаївці—поступовців, в Хотині заруче
вибрано тих самих поступовців, що й на пер-
ших, скасованих виборах. (Тел. А—ство).

Вибори виборних в Москві. В Москві усі
160 виборних належать, як виявилось те-
пер, до конст-демократичної партії. Канди-
дати правих партій забалотировані усі, на-
віть видатні члени „союз 17 октябрю“
Гучкова та Шипов. Шипов балотировується 10 апріля в
члени державної ради від московського зем-
ства. (Тел. А—ство).

Вибори до державної ради. На виборні до
державної ради від езьельського дворянства
(ліфляндської губернії) вибрано: губернсько-
го предводителя дворянства Екесена і ба-
рона Букстевена. (Тел. А—ство).

Вибори послів до державної думи.

Тамбов. Ні один з кандидатів не одержав
абсолютної більшості голосів. Вибирати бу-
дуть ще і 28 марта. (Тел. Аг.)

Вороніж. 27 марта. Губернська комісія
відкинула протести проти городських вибо-
рів. (Тел. Аг.)

Петербург. Членами державної думи вибрано:
в Костромі—губернського земського
гласного Сафонова (конст-демократ); з ви-
борних раніш Огородников—адвокат, Френкель—завідуючий земським санітарним бю-
ром (обидва привідці і оратори конст-демо-
кратичної партії).

В Казані—в п'яти частках з шести—45
конст-демократів і 12 октябристів. (Тел. Аг-во).

Членами державної думи вибрано: в Кур-
ську (крім тих, яких ми вже згадували)—
інженера Рутченка, селянина Гулідина (учи-
теля земської школи), селянина Меркулова
(хлібороб, скінчив нижчу школу), колишнього
учителя земської школи Овчинникова і
служашого в сарватському земстві Кутнома;
в Кам'яній-Подільській від селян—помі-
щика адвоката Заболотного; в Харківці
вибрано селянина Виденка; в Сибірську
Пустошина (конст-демократ); в Симфероп-
лі, крім Нечипоренка,—селянина бердян-
ського повіту Питулу (хлібороб, безпартій-
ний) і члена флосийської земської управи,
губернського гласного Новикова (конст-де-
мократ скінчив вищу школу); в Харківці—
селянина Гната Стрільцова (поступовий);
в Калусі—колишнього товариша міністра
внутрішніх справ князя Сергія Дмитровича
Урусова (поступовець), і поміщика адвоката
Новосильцева (конст-демократ); в Курську—
селянина Соломка (безпартійний); в Орлі—
губернського предводителя дворянства Ста-
ховича (октябрист) і селян Бібікова і Голи-
кова; в Костромі—Огородникова, Смирнова,
Френкеля, Замислова і Горохова; в Хар-
ківці, крім раніш згаданих, губернського
предводителя дворянства Фирсова, і земців
Деларю і Лінтварьова; в Симфероплі, крім
згаданих раніш, губернського гласного, по-
міщика Крима (караїм, конст-демократ,
скінчив вищу школу), губернського гласно-
го, редактора „Жизни Крима“ князя Обо-
ленського (привідця конст-демократ, скін-
чив вищу школу) і учителя севастопольско-
го реального училища Сипягина.

Важкою на те, що вибори в городах
Акермані, Хотині і Білграді скасовані, чле-
ни державної думи від бессарабського губ.
вибиратимуть аж 6 апріля. (Тел. А—ство).

В засіданні петербурзької губернской, що до
виборчих справ комісії розмірковано, чи по за-
кону зроблені 20 марта вибори в Петербурзі.
Комісія виключила із списку виборних при-
сяжних пов'язаних Гессена, Маргулієса та
професора Ходьського, бо їх обвинувають
по 129 ст. кримінального статуту і на місце їх
записали Першова, Брафмана та Ліхачова.

Веселі вибори.

В „Нашей Жизни“ надруковано кореспон-
дентію про вибори уповноважених в м. Сав-
рані, на Поділлі.

27 февраля відбувся волонський сход, на
якому обрано двох уповноважених на пові-
товий з'їзд. На сході предсідателем був
волонський старшина. Крім того був і стави-
вий пристав і сила стражників з рушницями.

Обрано волонського старшину та колиш-
нього жандарма—обидва з одного села.
Як балотировали старшину,—то за предсід-
ателем була і виборами „керувал“ стано-
витель пристав. Російський жандар, пише га-
зета,—депутат російського парламенту,—
що, як собі хоче, річ цікава...

6 марта були другі вибори—це цікавіші.
То—вибори уповноважених від дрібнозе-
мельних власників. Приїхали всі 900 чо-
ловік, між ними 24 попи. Предсідателем був
д. Балаклев, член „союза русскаго наро-
да“. Вибрано 16 селян та 10 попів—все
члени того ж „союза русскаго народа“,
або як тут кличуть їх за прихильності до
ц. Піхно—„пихновити“. Збори обдувалися
діаконом „по семейному“: всі мовчали поряд-
кував один предсідателі, і порядкував до-
сить... нахабно. Перед виборами попи од-
правили молебень, по якому „пихновити“
а предсідателем пішли на обід до гутеш-
нього пан-отця. Тут і гуляку справили, і
діло зробили: „орне бюро“ (попи) наза-
чили тут кандидатів од духовенства, замо-
вилася, тай пішло на вибори.

В тому й була вся передвіторна боротьба.
Самі вибори перейшли ще „краще“. П.
Валаклев насамперед позбавив права ви-
бирати аж 193 селян через те, що вони пі-
роби, не повинували в списки цього участ-

ку, хоч волость послала їх саме сюди. Во-
ни подали протест, але заперко з того про-
стув нічого не вийде. Далі п. Валаклев
заявив, що „ніяких промов він не дозво-
лить“. В залі серед поповських ряс (селяне
були у другій кімнаті) бачили було руш-
ницю стражників та жандарів; вони, як ка-
зав предсідателі, ходили тут „ради потріб-
та послуг виборцам“. С діями було зага-
дано вибрати зпоміж себе 16 депутатів, а
духовенству—10, хоч селяни було стільки
багато, що вони могли всіх обирати зпо-
між себе. Як почалися вибори пішло так-
ше, що з нього тільки-б сміятися. Предсідателі
звелі, щоб кандидатів клали кульки в с-
мими собі (і), щоб ніхто не смів ухилитися
од подати голосу, а тим наче покликати
збори. Інакше він загрожував протоколами
і стражниками за се, наче за противле-
ня виборам, хоч про бойкот виборів сміш-
но було б і згадувати серед довірливого
людю та „істинно-русских“ пан-отців. Най-
більш смішним був такий випадок: як по-
чали голосувати першого кандидата, не
достало 54 голосів. Предсідателі був збен-
тежисив, навіть хотів був одкласти вибори
але незабаром схаменувся і заявив: „ці
54 селяни поїхали, заявивши мені, що вони
віддають свої голоси такому то (ім'я рек)
кандидату“.—Коли ось приходили стар-
шина і сповідає, що ті 54 витяки є, і
спити собі спокійсьенько на волах. Шка-
ливий випадок, що предсідателі, а-ні на
криху не засоромившись свого вчунку,
звелі... щоб ніхто не смів спати, а страж-
ники мало не силоміць затягли сонних гу-
мудяні у хату... Нічого страшного однак не
скоїлось. „Чорне бюро“ заспокоїлось і під-
бадьорилось: одні заходилися, із своєї ох-
оти, коло виборчих скриньок, другі, скла-
вши ряси на стільцях, закропили на всю кім-
нату... А виборці безневинно низькою тяг-
лися до скриньок. Щоб прискорити робо-
ту, сами кандидати й подавали кульки, й
лічили їх, й записували; поначалу лічили
і виборці, і невиборці кульки, а далі поча-
ли лічити тільки невиборці; навіть, клали
по скільки кулек од однієї особи (чи не
за тих, що спали). Запалувала тиша і...
востерува чуда. Вихопивсь було,
правда, один протестант—пан-отець, що
хотів зауважити на незаконність всіх та-
ких вчинків, але предсідателі та товари-
щі примусили його замовчати. Він і справді
замовк і... сповня на стільцях.

У сей час п. Балаклев та чорна сотня а
„союз русскаго народа“ можуть з заво-
лошенням себе поздоровити: „так виборних
обрано дуже добрих“—на їх погляд, але
чи добрі будуть ці виборці для людю...

Телеграми.

С.-П. Т. А.
29-го марта.

ПЕТЕРБУРГ, 28 марта. „Русское
Государство“ повідомляє, що окрема
нарада, яка обмірковує проект нового
фіналіського сеймового статуту і за-
кона про вибори, вчора закінчила
свої роботи.

В морському кадетському корпусі
сього року не буде звичайного випус-
ку офіцерів; кадети, що кінчають
курс і одержують назвисько „кора-
бельних гардемарин“, стануть офі-
церами тільки у ту весну, коли по-
вернуться з учебної плавної.

Всеросійська торгово-промислова
спілка на який час спиняє свою діяль-
ність, бо по закону про спілки, що
вийшов 4 марта, стає незаконною.

28 марта в „особом присутстві“
судової палати розібрано діло студен-
та Давидова, якого обвинувачено за
те, що він брав участь у розрухах 9
января 1905 року, будувал барикади
і зруйнував кладову, що при складі
зброї. Давидова присуджено посадити
в „исправительный дом“ на 14 міся-
ців, полічивши йому ті місяці, що
він вже просидів.

ОДЕСА, 27 марта. Военный суд при-
судив повістити стражника одської
бригади пограничної стражи Михайла
Ігнат'єва за те, що він убив одну
жінку з трьохмісячною дитиною і ра-
нини другу жінку за те, що ті не дали
йому як він домагався 25 копійок, бо
не мали їх. Се було у дніпровському
повіті, куди Ігнат'єва послано під час
земельних розрухів охороняти панські
економії.

КАТЕРИНОСЛАВ, 27 марта. На
хуторі Амурі, в квартирі робітника тру-
бопрокатного заводу знайдено 2 бомби
і кілька штук револьверів.

ЧИТА, 27 марта. Адміністрація за-
боронила газету „Даурский Вестник“
за те, що будім то в ній підбурюють
людей проти війська.

АТКАРСЬК, 27 марта. Попалено
будинки поміщиків Глаголева, Дави-
лова і Кошари і 1200 овець Попова в
Щербляновці.

НОВОРАДОМСЬК, 27 марта. 12 зло-
чинців напало на економію „Малюши-
но“ Островського і захопили 1.000 к.
Тяжко ранений писарь гминного у-
правління.

ПЕТЕРБУРГ, 27 марта. З пете-
рбургської пересильної тюрми вночі під
25 марта втекло шестеро важних по-
літичних арештантів.

В головному военному суді розби-
ралось кілька касацийних скарг за-
суджених на смерть 26 салдатів бобруй-
ського дисциплінарного батальону.
Скарги сі відкинуто.

Відкинуто скаргу міщанина Мезза
Свідлера, якого приєднено повістити;
скаргу міщанина Орині і селянина
Баршевського, яких приєднено по-
вісити.

ПЕТЕРБУРГ, 27 марта. Звідусія,
з провінціальних осередків „черги
єврейської оведлости“ надходять зві-
стки, що народ востроений мирно,
ніде не помітно, щоб готувалися до
єврейського погрому. Вважаючи на
те, що в Києві євреї по дурному

напохані, з Петербурга послано на-
каз заспокоїти їх.

Звістки про причини неспокою в
Тагаарові хвальшиві.

Судова палата оправдала студента
Аркадія Шульця, якого обвинувачу-
вали в убивстві городового.

РИГА, 27 марта. По присуду воен-
ного суду скарано на смерть Мукель-
сона і Краузе за те, що вони напали
на поліцію.

ЧИМКЕНТ, 27 марта. Вночі ареш-
товано трьох чоловік, що збували
хвальшиві сторублеві бомажки. При-
трусі нічого не знайдено. В городі
ї повіті ходе сила хвальшивих кар-
бованців і полтинників.

ПЕТЕРБУРГ, 27 марта. Оголошено
затверджений Царем проект держав-
ної ради про те, як погодити деякі
постанови карних законів з наказом
з 17 апріля 1905 року про змінення
основ віротерпимости і про переве-
дження в життя другого розділу нового
карного закону.

ТВЕРЬ, 27 марта. Городська дума,
висловивши жаль, що вбито губер-
натора, постановила протестувати
проти політичних убивств, так само,
як і проти кари на смерть без суду.

ВАРШАВА, 27 марта. Тимчасовий
генерал-губернатор скасував наказ рі-
шити адміністративно діла про зло-
чини проти урядовання, спокою і осо-
бистої безпечности і тепер ці діла розби-
ратиме звичайний суд.

ВЛОСТОК, 27 марта. На Ченсто-
ховській кинуто бомбу. Від вибуху
шкоди нікому не сталося.

Загряничні телеграми.

НЕАПОЛЬ, 27 марта. В Санджу-
венні, крім кількох домів, завалилась
церква. 5-ї під руїни вилетіли кількох
ранених і вбитих. П'ятеро людей ще
зосталось під руїнами. В сім годин
вечора по вулицях Станна і Сома
текли потоки лави більш 2 метрів
заглибини. В Торреннуціато зава-
все ще напливає, та вже не так
швидко, як раніш.

ПАРИЖ, 27 марта. Коли в се-
наті обговорювано обрахунок видат-
ків на військо, военний міністр ска-
зав, що зробить все можливе, щоб
держати військо остеронь од політи-
чної боротьби і щоб знову розбудити
в офіцерах чуття товариства і з'єдна-
ности. Те, чого він добився досі, дає
йому надію, що се йому цілком
вдасться.

МЕШХЕД, 27 марта. Третій день
у городі великі розрухи, які повстали
через те, що харчі незвичайно подо-
рожчали. Розбивають і палять кра-
млиці. Сьогодні юрба обложил дім
казначей і губернатора. Убито й ра-
нено більш 20 європейців.

БУДАПЕШТ, 27 марта. 6 чутка,
що міністр-президент Векерле запи-
сався у конституційну партію.

РИМ, 27 марта. Почався всесвіт-
ній поштовий конгрес. Почесними пре-
зідентами вибрано міністрів—Бачеллі
і Мартурго. Абіція заявила, що хоче
присягти до поштової спілки.

НЕАПОЛЬ, 27 марта. З околиць
Везувія надходять заспокоючі звістки.
В газетях пишуть, що втекло звід-
тиль 150 тисяч душ.

ЛАНС, 27 марта. Пожежа в шах-
тах шпиряться. Думають, що не можна
буде знов почати роботи.

ЛОНДОН, 27 марта. В палаті де-
путатів на питання про гаагську кон-
ференцію міністр-президент заявив:
„Не може сказати, чи вдасться доби-
тись того, щоб держави перестали
узброюватися, але в кожному разі
Англія дуже того хоче. Заступників
від Англії на конференцію ще не на-
значено, але се се буде обговорювати.“

ТЕГЕРАН, 27 марта. Сотня коза-
ків спішно готується іти з Тегерану
в Хорсан в карантийний кордон, щоб
не дати занести з Сейстану чуми.

Дописи.

Кам'янецький повіт. Хвиля земельного
руху, що так високо знялася в кінці
минулого року мало не по всій Росії,
докотилася і до нашого повіту, але
тут рух сей прийняв зовсім мирні та
тихі форми; виявлявся він у забастов-
ках, бойкоті поміщиків, в порубках
панських лісів і тільки раз трапило-
ся так, що селяне зруйнували млин.

Бастуючи й бойкотуючи поміщиків, се-
ляне допоминалися дарової нарізки
землі і збільшення заробітної плати.
Спочатку адміністрація ніби пішла
була назустріч селянам і намагалася
взяти сей рух в свої руки, щоб, зне-
сильивши його, далі і зовсім приборка-
ти. І от по всіх волостях почали
ізидити мирові посередники, на волю-
сних сходах садилася преговори з
такими постановами, що по теперіш-
нім часам уряд вважає їх не інакше
як „революційними“,—як віддача усіх
кавєнних, удільних, церковних, а де
треба, і приватних земель по справед-
ливій ціні перш для нарізки безземель-
ним, потім малоземельним, а лишки,
як ще будуть, і усім хто захоче ска-
сування акцизу на сахарь та горівку,
дарової всеюдної освіти і т. н.

Списування цих приговорів та ще
при мирових посередниках мало вели-
чезну вагу. Селяне почали заспокою-
ватися, поклавши усі свої надії на
начальство, що доведе їх приговори
до думи, а далі переведе їх і в
життя...

Але зверху подуло иншим вітром.
Реакція взяла верх і місцеве началь-
ство слідком за вищим урядом круто
повернуло назад.

Начальство всіма способами нама-
гається вбити втямки, що власність
на землю непорушна і на решті в кін-
ці февраля адміністрація заходилася
примусити селян, щоб вони сами собі
зв'язали руки і з головою віддалися
визисискувачам—поміщикам. По всіх
селах приказано було постановити
приговори, в яких громада відповідає
„круговою имущественною порукою“
за усі забастовки, погроми і розрухи,
які можуть скоїтися. Окрім того до
помочи сільському старості громада
вибирає 5—8 чоловік „из благонадеж-
ных крестьян“, які відповідають за
усе, що може скоїтися на селі.

Хоч сей приказ офіційно носить
назвисько „Объявление г. Подольскаго
Губернатора“, але яку воно має вагу,
видко з того, що коли в с. Бабшині
і Гринчуку відмовилися підписати при-
говор і вибрати „помішників“, то
ту ж мить вийшло 40 стражників на
чолі в номішаному ісправника.

На стражників покладають взагалі
великі надії і недавно вони ще одерж-
жали наказ, буваючи по селах, захо-
дити до священників та поміщиків і
довідуватися, чи усе тихо на селі. Та-
ким робом наших пан-отців можна по-
вітати з новим ознаком адміністрацій-
ного „довірія“.

Натомість селяне „довіріє“ давно
втрапили навіть у стражників, які
ходять по селах не менш як по два.
Не великим „довірієм“ буде у селян
користуватися і дума, хоч усе-таки
вони чекають, як то вона себе вия-
вить. „Як дума буде панською, то ми
свою думу надумаєм“—кажуть вони.
По деяких місяцях селіне поки що,
збираючись невеликими гуртами по чо-
ловіка 20—30, рубають ліс.

3—ий.

Відповіді редакції.

Старому русоині з Кошцини. Вашу статю
надрукуєм незабаром.
Д—й і М—у з Полтави. Допис про стятку-
вання Шавченка прийшов запізно. Надру-
кували вже другий у 68 номері.

Б І Р Ж А.

Table with financial data: Петербурзька біржа, 27 березня 1906 р. Includes items like Державна рента, Заставні листи, Внутрішні з виграш. позичка, etc.

ЛАНЦЮЖКИ

Клавдій Рогинський

у Києві, Олександрівська уз., ч. 89. Телефон 2095. Ілюстровані преїс-куранти
без плати. Г. сер. 5—124

ВІДКРИТА ПЕРЕДПЛАТА

НА ЩОТИЖДНЕВИЙ

ПОЛІТИЧНИЙ, ЕКОНОМІЧНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС

ДОБРА ПОРАДА

який виходить у Катеринославі в середніх числах лютого (февраля) по-
п'ятницями.

під редакцією Конст. Лук. Дьяконова.

Відповідно офіційному програму будуть виділяти:

- 1) Правительственні розпоряження. 2) Статі про потреби українського
народу (найбільш селян). 3) Про життя на Україні. 4) Про життя в Росії
взагалі. 5) По чужих землях. 6) Оповідання. Вірші. Фельетон. 7) По
селах і городах (кореспонденції). 8) Дрібні звістки (про заробітки, торги
ціни і т. д.) 9) Оголошеня.

Передплата на рік коштує 3 карбованці; на 1/2 року 1 1/2 карб.; на 3 місяці— 75
ко; на 1 місяць—25 коп. Окреме число коштує 8 коп.

За оголошення на першій сторінці платять за стрічку 30 коп.; після
тексту—15 коп.

Редакція і контора містяться по Проспекту в д. 101, кв. 3. Редакція
відкрита від 5 годин до 9 вечора; контора—від 10 ранку до 9 веч.

Залізничні Поїзди.

Table with train schedules: Includes columns for Station (Підлявко-Залізні), Direction (до Києва/з Києва), and Time (9 г. 00 в., 2 г. 45 х. р., etc.).

Видає і за редакцію відповідає
Володимир Леонтович.

Оповіді.

МАСЛО СЛИВОЧНОЕ

Сметана, творогъ и друг. молоч. прод-
въ больш. выб. во вновь откр. магазинѣ
И. С. Тимошенко
уголь Б. Подвальн. и Мал. Владим. ул.
к 2—3 138

Щоденна українська газета
„СЕЛЯНИН“

почне виходити в Києві в 1 квітня
(апр.) 1906 року. Ціна з пересилкою:
на 1 рік 3 карб., 1/2 року 1 карб. 50 к.,
3 місяці 90 к., 1 місяць 40 к., окремо
2 коп.
Передплата приймається в Києві—кни-
гарня „Кіевск. Стар.“, Безаківська, 14.
Редактор-Видавець Д. Рижий.
10—8 123

до годинників золоті, останніх
вздрів (мод) на шню
Від 20 карб. до 200 карб.
має в великому виборі у ма-
газині годинників та коштов-
них річей